

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ
ТА ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ**

Виконав: здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти групи бзУА
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
освітньо-професійної програми
«Публічне управління та адміністрування»

Арендарчук Р. Г.

(прізвище та ініціали)

Керівник

Козакова Л. О.

(прізвище та ініціали)

Хмельницький 2025 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра державного управління і місцевого самоврядування

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Освітньо-професійна програма: Публічне управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри,

д. держ. упр., професор

_____ **Вікторія ФІЛІПОВА**

« _____ » _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Арендарчуку Романові Геннадійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Публічне управління у сфері запобігання та протидії контрабанді

керівник роботи Козакова Лідія Олександрівна, к. філол. н., доцент.

затверджена наказом закладу вищої освіти від 16.09.2025 р. № 435-с

2. Строк подання студентом роботи грудень 2025 року

3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні документи, підручники, посібники, наукові статті, монографії, мережа Інтернет

4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретичні основи публічного управління у сфері протидії контрабанді. Аналіз сучасного стану публічного управління у сфері протидії контрабанді в Україні. Шляхи підвищення результативності публічного управління у сфері боротьби з контрабандою.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Робота містить 9 таблиць та 2 рисунки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Консультант з написання I-III розділів</i>	<i>Лідія КОЗАКОВА, доцент</i>	<i>16.09.2025 р</i>	
<i>Консультант з нормоконтролю</i>	<i>Наталія КРЕТОВА, провідний фахівець</i>		

7. Дата видачі завдання 16.09.2025 р

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	<i>16.09.2025-19.09.2025</i>	<i>Виконано</i>
2.	Складання і затвердження плану роботи	<i>20.09.2025-24.09.2025</i>	<i>Виконано</i>
3.	Написання I розділу	<i>25.09.2025-14.10.2025</i>	<i>Виконано</i>
4.	Написання II розділу	<i>15.10.2025-28.10.2025</i>	<i>Виконано</i>
5.	Написання III розділу	<i>29.10.2025-16.11.2025</i>	<i>Виконано</i>
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	<i>17.11.2025-23.11.2025</i>	<i>Виконано</i>
7.	Оформлення роботи	<i>24.11.2025-26.11.2025</i>	<i>Виконано</i>
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	<i>27.11.2025-07.12.2025</i>	<i>Виконано</i>
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	<i>08.12.2025</i>	<i>Виконано</i>
10.	Захист роботи в ЕК		

Здобувач _____ Роман АРЕНДАРЧУК
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____ Лідія КОЗАКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Арендарчук Р. Г. Публічне управління у сфері запобігання та протидії контрабанді – Рукопис. Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Херсонський національний технічний університет. Хмельницький, 2025.

У дослідженні розкрито теоретичні та прикладні засади публічного управління у сфері протидії контрабанді в контексті забезпечення національної та економічної безпеки України. Обґрунтовано, що в умовах адміністративно-територіальної реформи, євроінтеграційного курсу та збройної агресії Російської Федерації контрабанда набула ознак складного транснаціонального явища, яке завдає значних збитків державному бюджету, сприяє поширенню тіньової економіки та корупції, а також створює загрози обороноздатності держави.

У роботі здійснено комплексний аналіз сучасного стану публічного управління у сфері протидії контрабанді в Україні в умовах воєнного стану. На основі статистичних даних Державної митної служби України за 2022–2025 роки встановлено зростання вартісних показників контрабандних правопорушень за відносної стабільності їх кількості, що свідчить про переорієнтацію незаконних потоків на високовартісні та організовані схеми. Визначено ключову роль митних, прикордонних і правоохоронних органів, а також значення міжвідомчої взаємодії, цифровізації та ризик-орієнтованого контролю.

Виявлено основні проблеми публічного управління у сфері протидії контрабанді, зокрема нормативно-правові колізії, інституційну розпорошеність повноважень, недостатню техніко-технологічну оснащеність, кадрові та корупційні ризики. Обґрунтовано стратегічні напрями підвищення ефективності антиконтрабандної політики держави, зокрема систематизацію законодавства, гармонізацію національних норм із Митним кодексом ЄС, розвиток інтегрованого управління кордонами, впровадження цифрових

технологій, електронного транзиту NCTS та інструментів штучного інтелекту. Доведено, що поєднання інноваційних технологій, міжнародного співробітництва та якісної кадрової політики є запорукою формування ефективної та стійкої системи протидії контрабанді в умовах сучасних безпекових викликів.

Ключові слова:

публічне управління, протидія контрабанді, національна безпека, економічна безпека, митна політика, воєнний стан, цифровізація, ризик-орієнтований контроль, міжвідомча взаємодія, європейська інтеграція, митний кодекс ЄС, антикорупційна політика.

ANNOTATION

Arendarchuk R. G. Public administration in the prevention and counteracting of smuggling – Manuscript. Master’s qualification work in specialty 281 “Public Management and Administration”. Kherson National Technical University. Khmelnytskyi, 2025.

The study reveals the theoretical and applied principles of public administration in the field of countering smuggling in the context of ensuring the national and economic security of Ukraine. It is substantiated that in the conditions of administrative and territorial reform, the European integration course and the armed aggression of the Russian Federation, smuggling has acquired the features of a complex transnational phenomenon that causes significant losses to the state budget, contributes to the spread of the shadow economy and corruption, and also creates threats to the state's defense capability.

The work provides a comprehensive analysis of the current state of public administration in the field of countering smuggling in Ukraine under martial law. Based on statistical data from the State Customs Service of Ukraine for 2022–2025, an increase in the cost indicators of smuggling offenses with relative stability of their number was established, which indicates a reorientation of illegal flows to high-value and organized schemes. The key role of customs, border and law enforcement agencies is identified, as well as the importance of interagency cooperation, digitalization and risk-based control.

The main problems of public administration in the field of countering smuggling have been identified, in particular, regulatory and legal conflicts, institutional dispersion of powers, insufficient technical and technological equipment, personnel and corruption risks. Strategic directions for increasing the effectiveness of the state's anti-smuggling policy have been substantiated, in particular, systematization of legislation, harmonization of national norms with the EU Customs Code, development of integrated border management, implementation of digital technologies, electronic transit NCTS and artificial intelligence tools. It

has been proven that the combination of innovative technologies, international cooperation and high-quality personnel policy is the key to forming an effective and sustainable system for countering smuggling in the face of modern security challenges.

Keywords:

public administration, countering smuggling, national security, economic security, customs policy, martial law, digitalization, risk-based control, interagency cooperation, European integration, EU customs code, anti-corruption policy.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ	12
1.1. Сутність публічного управління в сфері протидії контрабанді	12
1.2. Інструменти і механізми публічного управління в сфері протидії контрабанді	21
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОНТРАБАНДИ В УКРАЇНІ	33
2.1. Діяльність держави щодо мінімізації економічних втрат від контрабанди	33
2.2. Аналіз проблемних питань публічного управління у сфері протидії контрабанді	41
Висновки до розділу 2	51
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З КОНТРАБАНДОЮ	53
3.1. Удосконалення нормативного, організаційного та технологічного забезпечення публічного управління в сфері протидії контрабанді	53
3.2. Розвиток міжвідомчої та міжнародної взаємодії як умова ефективності антиконтрабандної політики держави	59
Висновки до розділу 3	66
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку України характеризується активним проведенням адміністративно-територіальної реформи, що спрямована на стабілізацію політичної, економічної, соціальної та безпекової сфер. Цей процес прямо пов'язаний із необхідністю модернізації механізмів публічного управління, оскільки саме від їх ефективності залежить успішність реформ у різних сферах життя суспільства. Йдеться насамперед про функціонування системи фінансово-економічної безпеки, яка має відповідати стандартам європейської інтеграції. Актуальність наукового аналізу публічного управління у сфері запобігання та протидії контрабанді обумовлюється ще й тим, що після обрання у 2014 році курсу на інтеграцію до Європейського Союзу та укладення Угоди про асоціацію постала вимога якісного реформування безпекового сектору. Ефективні зміни в діяльності правоохоронних органів сприяють створенню комплексної політики у сфері національної безпеки, посиленню захисту економіки та формуванню належних умов для її стабільного розвитку на основі демократичних принципів.

Контрабанда є одним із найнебезпечніших викликів економічній стабільності держави. Вона завдає шкоди не лише фінансовій і соціальній сферам, а й створює значні ризики для обороноздатності країни. Протягом усього періоду незалежності України контрабандні схеми негативно впливали на діяльність підприємств та зменшували бюджетні надходження, що проявляється у погіршенні рівня зайнятості, зниженні соціального захисту громадян і недофінансуванні державних програм розвитку. Особливу небезпеку становить той факт, що незаконні операції часто відбуваються за сприяння посадових осіб органів державної влади та митних структур. Участь корумпованих службовців не лише посилює масштаби протиправних дій, а й підриває довіру суспільства до державних інституцій, поглиблюючи загрози для національної безпеки. Тому подолання контрабанди та корупції на

кордонах зберігає статус одного з ключових державних пріоритетів. У цьому напрямі важливу роль відіграє реалізація положень Стратегії національної безпеки України, яка спрямована на вдосконалення прикордонної та митної безпеки та формування інтегрованої системи управління кордонами.

Теоретичний аналіз праць вітчизняних і зарубіжних науковців свідчить про значний інтерес до питань контрабанди, її причин та наслідків. Так, окремі аспекти формування ефективних механізмів боротьби з контрабандою, іншою протиправною діяльністю на кордоні та вдосконалення законодавства України у цій сфері була об'єктом наукових досліджень багатьох вітчизняних і закордонних учених, зокрема: С. Алексєєва, І. Базярука, Т. Барабаш, М. Гуцулюка, Г. Дана, І. Коросташової, Т. Михайліченко, В. Нікіфоренка та ін. Серед науковців, які досліджували міжнародний досвід митного регулювання щодо забезпечення економічної безпеки та надають характеристику безпековим процесам у світі з питань запобігання та протидії контрабанді, необхідно виділити таких українських учених: В. Горбуліна, О. Власюка, О. Дячкіна, В. Калашникова, Я. Кістанова, В. Кухаренко, А. Музику, Р. Насірова, Є. Павленка, О. Рябченко, В. Суворкіна, В. Хомулянського, В. Ченцова та ін. Проте комплексне дослідження системи публічного управління у цій сфері з урахуванням сучасних викликів європейської інтеграції все ще залишається недостатньо розробленим напрямом.

Мета і завдання дослідження. Виходячи з вищесказаного, метою дослідження є наукове обґрунтування змісту та особливостей публічного управління у сфері боротьби з контрабандою як ключового чинника забезпечення національної безпеки України.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання низки наукових завдань:

- розкрити сутність публічного управління у сфері протидії контрабанді та визначити його роль у забезпеченні економічної безпеки держави;

- проаналізувати інструменти та механізми публічного управління, що застосовуються для запобігання та протидії контрабанді в Україні;
- оцінити сучасний стан діяльності державних інституцій у сфері боротьби з контрабандою та визначити ключові управлінські проблеми;
- обґрунтувати напрями підвищення ефективності публічного управління, зокрема удосконалення нормативної, організаційної, технологічної та міжнародної взаємодії у сфері протидії контрабанді.

Методи дослідження. Під час проведення наукового дослідження було використано комплекс методів, що забезпечив всебічне опрацювання тематики та досягнення поставленої мети. Теоретичну основу становили загальнонаукові та логічні методи, які застосовувалися для визначення змісту ключових понять, формування завдань і уточнення предметної сфери дослідження. З їх допомогою обґрунтовано підходи до аналізу механізмів публічного управління протидією контрабанді, а також здійснено систематизацію та узагальнення отриманих результатів.

Застосування логічних прийомів, серед яких аналіз, синтез, узагальнення, індукція, дедукція, аналогія та абстрагування, дало можливість поглиблено дослідити сутність та особливості публічного управління у сфері запобігання контрабанді, виявити його структуру, взаємозв'язки та вплив на забезпечення національної безпеки. Системний підхід забезпечив комплексний погляд на сучасний стан наукових розробок з обраної проблематики та дав можливість розглядати механізми публічного управління як взаємопов'язану систему. Методи класифікації та експертного оцінювання застосовано для виявлення та групування загроз, які сприяють поширенню контрабандних схем.

Структура дослідження. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел